

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

2.12.2024

Metodika

k novele zákona

č. 312/2002 Sb.,

**o úřednících územních
samosprávných celků**

**a o změně některých
zákonů,**

provedené s účinností

od 1. ledna 2025

zákonem č. 196/2024 Sb.

Odbor veřejné správy dozoru a kontroly
MV ČR

Úvodní ustanovení

Postavení úředníků územních samosprávných celků (dále také jen „úředník“), jejich práva, povinnosti a některá specifika jejich pracovněprávních vztahů upravuje zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o úřednících“). Jedná se o speciální zákon ve vztahu k obecné úpravě pracovněprávních vztahů podle zákoníku práce; subsidiárně se tedy na pracovněprávní vztahy úředníků územních samosprávných celků použije zákoník práce. V ustanoveních hlav IV až VI, která se týkají vzdělávání úředníků a výkonu státní správy v této oblasti, zákon o úřednících vymezuje práva a povinnosti úředníků, územních samosprávných celků, vzdělávacích institucí, ministerstev a ostatních ústředních správních úřadů.

Cílem novely je snížení administrativní zátěže ze strany územních samosprávných celků a Ministerstva vnitra a zjednodušení vzdělávání úředníků, kteří se na výkonu správních činností podílejí. K dosažení tohoto cíle směřuje především posílení významu vstupního vzdělávání a související úprava a koncepční zjednodušení zvláštní odborné způsobilosti, v rámci, níž zůstane zachována pouze její stávající zvláštní část, zaměřená více prakticky na míru potřebám výkonu konkrétní správní činnosti. Zjednodušuje se také proces akreditace vzdělávací instituce a vzdělávacího programu. Novela zavádí rovněž nové přestupky postihující fyzické a právnické osoby, které se vydávají za akreditované vzdělávací instituce, a v neposlední řadě zavádí správní poplatek za akreditaci vzdělávací instituce a vzdělávacího programu. Dochází také k zefektivnění systému rovnocennosti vzdělání, kdy za účelem zvýšení kvality vzdělávání úředníků v územní samosprávě dojde ke zrušení uznávání rovnocennosti vzdělání na žádost ve správním řízení a k vyloučení uznání rovnocennosti vzdělání u vstupního vzdělávání, a to při současném rozšíření možnosti uznávání rovnocennosti vzdělání ex lege.

Změny zákona týkající se právní úpravy pracovněprávních vztahů úředníků směřují především k odstranění identifikovaných interpretačních a aplikačních obtíží.

Novela zákona o úřednících odpovídá strategickému dokumentu *Klientsky orientovaná veřejná správa 2030 (Konceptce rozvoje VS 2021+)*, který navazuje na Strategický rámec rozvoje veřejné správy 2014-2020, a to pro období 2021-2030.

Pracovněprávní část

V průběhu let od nabytí účinnosti zákona o úřednících se rovněž projevily některé nedostatky platné právní úpravy pracovněprávních vztahů úředníků, které mají vliv na aplikační praxi. Jedná se např. o otázku právní úpravy předpokladů pro vznik pracovního poměru úředníka, proces veřejné výzvy a výběrového řízení, odvolání z funkce vedoucího úředníka nebo vedoucího úřadu a dalšího odstupného.

Změny reagující na aplikační praxi v oblasti úpravy pracovněprávních vztahů úředníků územních samosprávných celků:

- 1) *zpřesnění a zjednodušení vymezení osobní působnosti zákona ve vztahu k definici správní činnosti (bez věcné změny),*
- 2) *administrativní zjednodušení procesu veřejné výzvy a výběrového řízení (zjednodušení předkládání dokumentů ze strany zájemců, resp. uchazečů),*
- 3) *zrušení zvláštní právní úpravy převedení na jinou práci z důvodu nesplnění předpokladů stanovených pro výkon sjednané práce,*
- 4) *zpřesnění důvodů pro odvolání z funkce vedoucího úředníka nebo vedoucího úřadu,*
- 5) *úprava a zpřesnění podmínek pro vznik nároku na další odstupné,*
- 6) *umožnění poskytování odměn úředníkům vyslaným územním samosprávným celkem do řídicích nebo kontrolních orgánů podnikajících právnických osob.*

Pojmy úředník a správní činnost (§ 2 odst. 3 a 4)

Definici pojmu úředník obsahuje § 2 odst. 4 zákona o úřednících. **Úředníkem je zaměstnanec územního samosprávného celku podílející se na výkonu správních činností zařazený do obecního úřadu, do městského úřadu, do magistrátu statutárního města nebo do magistrátu územně členěného statutárního města, do úřadu městského obvodu nebo úřadu městské části územně členěného statutárního města, do krajského úřadu, do Magistrátu hlavního města Prahy nebo do úřadu městské části hlavního města Prahy.**

Úředníky tedy jsou pouze ti zaměstnanci územního samosprávného celku, kteří současně splňují **dvě zákonem stanovené podmínky:**

- tou první je, že se podílejí na výkonu správních činností,
- druhou podmínkou pak je, že jsou zařazeni do úřadu daného územního samosprávného celku.

Zákon o úřednících se naopak nevztahuje

- na zaměstnance územních samosprávných celků, kteří v jejich úřadech zařazeni nejsou, a to i v případě, že by tito zaměstnanci vykonávali nebo se podíleli na výkonu správních činností;

- na členy volených orgánů územních samosprávných celků (tzn. členy zastupitelstva nebo rady územního samosprávného celku, na starosty, primátory či hejtmany);
- na osoby, které mají s územním samosprávným celkem uzavřenou některou z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr (podle § 1 odst. 1 zákona o úřednících tento zákon upravuje pracovní poměr úředníků územních samosprávných celků).

Novela (zákon č. 196/2024 Sb.) s účinností od 1. ledna 2025, aniž by to znamenalo věcný posun ve vymezení rozsahu definice pojmu úředník, právní úpravu definice úředníka zjednodušila a zpřesnila:

- *Obsah stávajícího § 1 odst. 3 (negativní část definice pojmu úředník) se částečně úplně vypouští a částečně se přesouvá do § 2 odst. 3:*
- *Podle § 2 odst. 4 zákona o úřednících se úředníkem rozumí (za splnění podmínky podílení se na výkonu správních činností) zaměstnanec územního samosprávného celku zařazený do úřadu daného územního samosprávného celku – vypouští se tedy pro nadbytečnost konstatování, že se zákon nevztahuje na zaměstnance územního samosprávného celku*
 - *zařazené v jeho organizačních složkách [stávající § 1 odst. 3 písm. a)] nebo*
 - *zařazené jen v jeho zvláštních orgánech [stávající § 1 odst. 3 písm. b)].*
- *Namísto stávajícího vymezení [v § 1 odst. 3 písm. c)], že se zákon nevztahuje na zaměstnance územního samosprávného celku, kteří vykonávají výhradně pomocné, servisní nebo manuální práce nebo kteří výkon takových prací řídí, se tato část přesouvá do definice pojmu správní činnosti (pomocí něhož je dále pozitivně definován pojem úředník), a to stanovením, že správními činnostmi nejsou pomocné, servisní nebo manuální práce ani práce, které výkon těchto prací řídí (viz nové znění § 2 odst. 3 zákona o úřednících).*
- *Z toho tedy vyplývá (stejně jako doposud), že zaměstnanci, kteří vykonávají výhradně tyto tzv. obslužné činnosti nebo kteří výhradně výkon těchto tzv. obslužných činností řídí, nejsou úředníky.*

Zásadní pro určení, jestli konkrétní zaměstnanec územního samosprávného celku je nebo není úředníkem, je vymezení pojmu „správní činnost“. **Správními činnostmi se podle § 2 odst. 3 zákona č. 312/2002 Sb. rozumí plnění úkolů územního samosprávného celku při výkonu veřejné moci a dalších úkolů v samostatné nebo přenesené působnosti územního samosprávného celku podle právních předpisů. Správními činnostmi nejsou pomocné, servisní nebo manuální práce ani práce, které výkon těchto prací řídí.**

V reakci na soudní rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky z poslední doby, v nichž Nejvyšší soud (s odvoláním na judikaturu Soudního dvora Evropské unie k obsahu pojmu zaměstnání ve veřejné správě ve vztahu k výjimce z volného pohybu

pracovníků) pojem správní činnosti vyložil zužujícím způsobem jen jako výkon veřejné moci, z čehož následně dovodil, že zaměstnanec územního samosprávného celku, který vykonává činnosti, jež nejsou výkonem veřejné moci, není úředníkem, novela upravila znění definice pojmu správní činnosti tak, aby tento pojem výslovně zahrnoval plnění úkolů územního samosprávného celku nejen při výkonu veřejné moci, ale i dalších úkolů v samostatné nebo přenesené působnosti územního samosprávného celku podle právních předpisů.

Toto pojetí odpovídá účelu právní úpravy zákona č. 312/2002 Sb., který směřuje především k transparentnímu výběru osob do pozic úředníků a k zajištění standardní kvality výkonu veřejné správy úpravou jejich vzdělávání, čemuž odpovídá poměrně široké pojetí pojmu úředník.

Správní činností je plnění veškerých úkolů svěřených výslovně územním samosprávným celkům právními předpisy, ať už jde o samostatnou nebo o přenesenou působnost.

Klíčový je přitom výklad slov „**plnění úkolů v samostatné nebo přenesené působnosti územního samosprávného celku**“ – ještě konkrétněji výklad pojmu působnost, který je bohužel napříč právním řádem i v odborné literatuře používán ne zcela jednotně a konzistentně.

V zákoně o úřednících je přitom pojem působnost použit ve spojení samostatná a přenesená působnost, tedy ve významu, který tomuto spojení dávají zákony o územních samosprávných celcích – při jeho výkladu je tedy potřeba vycházet právě z toho, v jakém smyslu toto spojení používají zákony o obcích, o krajích a o hlavním městě Praze.

Pojmem „plnění úkolů v přenesené působnosti“ se rozumí podílení se na výkonu státní správy. Podle čl. 105 Ústavy ČR lze výkon státní správy svěřit orgánům samosprávy jen tehdy, stanoví-li to zákon. V případě výkonu přenesené působnosti tedy zřejmě nebude výklad pojmu správní činnosti činit větší obtíže.

Poněkud složitější může být výklad pojmu správní činnosti ve vztahu k výkonu samostatné působnosti. Byť je výkon samostatné působnosti primárně právem, nikoliv povinností územního samosprávného celku, není vyloučeno, aby zákon územním samosprávným celkům i v samostatné působnosti ukládal povinnosti. Podle § 35 odst. 1 zákona o obcích do samostatné působnosti obce patří záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce, pokud nejsou zákonem svěřeny krajům nebo pokud nejde o přenesenou působnost orgánů obce nebo o působnost, která je zvláštním zákonem svěřena správním úřadům jako výkon státní správy, a dále záležitosti, které do samostatné působnosti obce svěří zákon. Podle § 35 odst. 2 zákona o obcích do samostatné působnosti obce patří zejména záležitosti uvedené v § 84 a v § 85 (jde o ustanovení, která upravují vyhrazenou působnost zastupitelstva obce) a v § 102 (tedy v ustanovení, které upravuje záležitosti vyhrazené radě obce), s výjimkou vydávání nařízení obce (v tomto případě jde o přenesenou působnost).

Obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu dále pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Jde především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby

informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.

Obdobně je samostatná působnost definována i v případě krajů (viz § 14 zákona o krajích) a v případě hlavního města Prahy (viz § 16 a § 18 zákona o hlavním městě Praze).

Podle Ministerstvem vnitra dlouhodobě zastávaného právního výkladu **ve vztahu k obratu „plnění úkolů v samostatné působnosti územního samosprávného celku“ jím není plnění povinností uložených právními předpisy všem subjektům, resp. všem právníckým osobám v obdobném postavení – bez ohledu na to, zda je daný subjekt veřejnoprávní korporace nebo soukromoprávní entita.** V tomto ohledu například správa vlastního majetku, včetně plnění povinností spojených s vlastnictvím majetku, není považována za plnění úkolů v samostatné působnosti územního samosprávného celku ve smyslu zákona o úřednících.

Důvodová zpráva k zákonu o úřednících příkladmo uváděla, že „správní činností je zejména správní rozhodování, správní kontrola, dozor nebo dohled, příprava návrhů právních předpisů a zajišťování právní činnosti správních úřadů, příprava návrhů koncepcí a programů, vytváření a vedení informačních systémů ve veřejné správě, statistika, správa rozpočtu územního samosprávného celku, krizové řízení a plánování, ochrana utajovaných skutečností, zabezpečování obrany státu, poskytování darů a dotací, poskytování informací podle zvláštního právního předpisu a další činnosti vyplývající ze zvláštních zákonů a příprava a vypracování věcných podkladů k ostatním správním činnostem“.

Z tohoto znění důvodové zprávy vychází i výkladová praxe, podle níž správní činností je i příprava podkladů pro rozhodování orgánů územního samosprávného celku (především zastupitelstva či rady), které mají právě i ve vztahu k nakládání s majetkem řadu vyhrazených pravomocí. Nelze zapomínat ani informační povinnosti v oblasti nakládání s majetkem, které jsou územním samosprávným celkům oproti soukromoprávním právníckým osobám uloženy.

Podle § 2 odst. 3 **správními činnostmi nejsou pomocné, servisní nebo manuální práce ani práce, které výkon těchto prací řídí.** Zaměstnanci, kteří vykonávají výhradně tyto tzv. obslužné činnosti nebo kteří výhradně výkon těchto tzv. obslužných činností řídí, tedy nejsou úředníky.

Úředníkem je takový zaměstnanec, který se (samozřejmě za splnění ostatních podmínek) **podílí na výkonu správních činností, bez ohledu na to, jaký podíl z jeho pracovní náplně výkon správních činností představuje.** Zaměstnanec územního samosprávného celku tedy je považován za úředníka, pokud se alespoň zčásti podílí na plnění úkolů, které jsou územnímu samosprávnému celku v samostatné nebo přenesené působnosti uloženy právními předpisy. Pokud jde o správní činnost, která spočívá ve správním rozhodování, podílí se na výkonu správní činnosti nejen ta osoba, která podepisuje správní rozhodnutí, ale i ta osoba, která se podílí na správním řízení předcházejícím vydání správního rozhodnutí, jakož i na vyhotovení správního rozhodnutí.

Určitým vodítkem pro rozhodnutí, jestli zaměstnanec územního samosprávného celku vykonává správní činnosti ve smyslu zákona o úřednících nebo nikoliv, může být § 21 odst. 1 zákona o úřednících, který stanoví, že správní činnosti stanovené prováděcím právním předpisem (vyhláškou) zajišťuje územní samosprávný celek

prostřednictvím úředníků, kteří prokázali zvláštní odbornou způsobilost. Je tedy zřejmé, že vykonává-li zaměstnanec územního samosprávného celku některou ze správních činností, jejíž náplň je uvedena v prováděcí vyhlášce, je úředníkem ve smyslu zákona o úřednících.

Je však třeba upozornit na to, že **existuje celá řada správních činností, k jejichž vykonávání není prokázání zvláštní odborné způsobilosti zapotřebí**. Výčet správních činností, pro které je podle vyhlášky třeba prokázat zvláštní odbornou způsobilost, tedy pomůže určit, ve kterých případech zcela jistě jde o správní činnosti ve smyslu zákona o úřednících, zároveň však v žádném případě není úplným výčtem správních činností.

Podle § 3 zákona o úřednících fyzickou osobu **k výkonu správní činnosti zařazuje v souladu s druhem práce uvedeným v pracovní smlouvě vedoucí úřadu**. Vedoucím úřadu se podle § 2 odst. 7 zákona o úřednících rozumí vedoucí úředník, který vykonává funkci tajemníka obecního úřadu, tajemníka magistrátu statutárního města, tajemníka úřadu městského obvodu nebo městské části územně členěného statutárního města, ředitele krajského úřadu, ředitele Magistrátu hlavního města Prahy nebo tajemníka úřadu městské části hlavního města Prahy. Podle § 2 odst. 8 zákona o úřednících v obcích, městských obvodech a městských částech, kde není funkce tajemníka zřízena nebo kde není tajemník ustanoven, plní úkoly vedoucího úřadu podle tohoto zákona starosta.

Druh práce uvedený v pracovní smlouvě bude zpravidla konkretizován v dokumentu, který může být označen různě – „pracovní náplň“, „popis pracovní činnosti“ apod. Pracovní náplň obsahuje konkrétní výčet činností, které má zaměstnanec pro zaměstnavatele v rámci sjednaného druhu práce vykonávat. Pokud výčet činností uvedený v pracovní náplni zahrnuje i činnost, která je správní činností ve smyslu zákona o úřednících, je daný zaměstnanec (za splnění ostatních podmínek) úředníkem. Není přitom třeba, aby konkrétní činnost byla v pracovní náplni výslovně označena jako „správní činnost“ – postačí, že činnost uvedená v pracovní náplni obsahově odpovídá definici správní činnosti podle zákona o úřednících.

Současně je však třeba mít na paměti, že podle rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 2956/2021-351 ze dne 24. března 2023 „(v) každém jednotlivém případě se závěr /zda lze zaměstnance považovat za úředníka – pozn. autora/ bude odvíjet od skutkových zjištění o sjednaném druhu práce zaměstnance a o činnostech, které v jeho rámci zaměstnanec fakticky vykonává (vykonával)“. Náplň práce proto není jediným hlediskem pro vyhodnocení postavení zaměstnance jakožto úředníka (zároveň lze konstatovat, že náplň práce by měla ideálně odpovídat tomu, co zaměstnanec skutečně fakticky jako práci pro svého zaměstnavatele vykonává).

V praxi může nastat situace, že u některých územních samosprávných celků, které se při posouzení toho, zda je konkrétní zaměstnanec úředníkem, řídily výše uvedeným zužujícím výkladem, v jehož důsledku zaměstnance vykonávajícího činnosti, jež nejsou výkonem veřejné moci, nepovažovaly za úředníka, bude nutné v souvislosti s úpravou definice pojmu správní činnosti novelou (zákonem č. 196/2024 Sb.) s účinností od 1. ledna 2025 nově takového zaměstnance za úředníka považovat.

Pokud k této změně právního posouzení postavení zaměstnance jakožto úředníka

*dochází za trvání pracovního poměru, bez změny v obsahu tohoto pracovního poměru, pouze na základě změny právního výkladu, resp. změny relevantní právní úpravy, nedává zákon o úřednících ani subsidiárně použitelný zákoník práce územnímu samosprávnému celku žádný právní nástroj k tomu, aby do trvání předmětného pracovního poměru, jakkoliv jednostranně zasáhl. **Nezbývá tedy než konstatovat, že změna postavení zaměstnance spočívající v tom, že nově bude považován za úředníka, bude za této situace spočívat čistě v novém právním posouzení, provázeném prokazatelným písemným informováním daného zaměstnance o tom, že od určitého data je úředníkem ve smyslu zákona o úřednících (případně o právech a povinnostech s tím spojených). Není přitom rozhodné, zda vzniku pracovního poměru tohoto zaměstnance (úředníka) v minulosti předcházela veřejná výzva nebo výběrové řízení podle zákona o úřednících, nebo nikoliv.***

Územní samosprávný celek nemá právním předpisem uloženou povinnost vést údaj o tom, která pracovní místa jeho zaměstnanců jsou tzv. úřednická a která nikoliv, v nějakém konkrétním dokumentu (např. v systemizaci pracovních míst, jako je tomu např. u služebních úřadů v režimu státní služby). Pokud však územní samosprávný celek nějaký takový dokument má, bude potřeba odpovídající změnu charakteristiky pracovního místa do takového dokumentu zanechat tak, aby odpovídal skutečnosti.

Předpoklady pro vznik pracovního poměru úředníka (§ 4)

V § 4 odst. 1 zákona o úřednících upravujícím předpoklady pro vznik pracovního poměru úředníka se novelou **pro cizince, kteří jsou občany členského státu Evropské unie nebo státu, který je smluvním státem Dohody o Evropském hospodářském prostoru, upouští od podmínky trvalého pobytu na území České republiky.**

- Podmínka trvalého pobytu na území České republiky bude nadále platit jen pro cizince z jiných zemí, než jsou členské státy Evropské unie nebo smluvní státy Dohody o Evropském hospodářském prostoru.

V této souvislosti je vhodné uvést, že tato změna nemá žádný vliv na samotnou definici pojmu úředník. Na tom, kdo je úředníkem, resp. na souvisejícím vymezení, které činnosti (agendy) musí územní samosprávný celek vykonávat prostřednictvím úředníků, se novelou věcně nic nemění.

- Úprava předpokladů pro vznik pracovního poměru úředníka (tedy toho, kterou fyzickou osobu může územní samosprávný celek přijmout do pracovního poměru úředníka) nezpůsobí, že by někdo ze stávajících zaměstnanců územních samosprávných celků, který dosud není úředníkem, měl být po novele považován za úředníka.
- Úprava předpokladů pro vznik pracovního poměru úředníka ani nerozšíří počet (rozsah) úřednických pracovních míst.

Ustanovení § 4 odst. 1 je nově pro přehlednost rozčleněno do písmen, pojmosloví je přizpůsobeno občanskému zákoníku (namísto způsobilosti k právním úkonům zákon nově hovoří o plné svéprávnosti) a předpoklad ovládnutí jednacího jazyka se zpřesňuje na ovládnutí českého jazyka.

Veřejná výzva a výběrové řízení (§ 6 až 9)

Novela přináší **administrativní zjednodušení procesu veřejné výzvy a výběrového řízení** (§ 6 až 9 zákona o úřednících), a to zejména pokud jde o **předkládání dokladů ze strany zájemce, resp. uchazeče**:

Výpis z evidence Rejstříku trestů bude možné při podání přihlášky nahradit čestným prohlášením o bezúhonnosti.

Doklad o nejvyšším dosaženém vzdělání bude při podání přihlášky možné připojit v prosté kopii.

Zájemce, resp. uchazeč následně předloží originál výpisu z evidence Rejstříku trestů a ověřenou kopii dokladu o nejvyšším dosaženém vzdělání územnímu samosprávnému celku nejpozději před uzavřením pracovní smlouvy.

- To **usnadní možnost podat přihlášku elektronicky** (i obyčejným e-mailem).
- Pro elektronický podpis zájemce, resp. uchazeče v případě podání přihlášky e mailem je možné (v souladu s § 7 zákona č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, ve znění pozdějších předpisů) použít i jiné druhy elektronických podpisů než uznávaný elektronický podpis – tedy i tzv. „prostý“ elektronický podpis, kterým může být např. uvedení jména a příjmení na konci e-mailu nebo elektronického dokumentu nebo grafické vyjádření podpisu např. ve formě obrázku vlastnoručního podpisu uvedeného v elektronickém dokumentu nebo obrazovce vytvořeného pomocí myši nebo prstu na tabletu / telefonu.
- Originál výpisu z evidence Rejstříku trestů a ověřenou kopii dokladu o nejvyšším dosaženém vzdělání územnímu samosprávnému celku předloží územnímu samosprávnému celku již jen vybraný zájemce, resp. uchazeč.

Novela rovněž **ruší povinnost územního samosprávného celku vyzvat zájemce, resp. uchazeče k doplnění neúplně podané přihlášky a stanovit mu k tomu přiměřenou dodatečnou lhůtu.**

- Při zachování rovného přístupu ke všem zájemcům, resp. uchazečům však bude možné, aby územní samosprávný celek na základě své vlastní úvahy případně zájemce, resp. uchazeče k doplnění neúplně podané přihlášky vyzval.

Zrušení povinnosti převést úředníka na jinou práci (§ 11)

Novela **ruší ustanovení § 11 zákona o úřednících**, které dosud upravuje speciální povinnost územního samosprávného celku převést úředníka na jinou práci, pokud úředník neprokázal ve stanovené lhůtě zvláštní odbornou způsobilost.

- **V případě neprokázání zvláštní odborné způsobilosti ve stanovené lhůtě** se tedy od 1. ledna 2025 uplatní obecná úprava zákoníku práce, tzn. **bude dán výpovědní důvod podle § 52 písm. f) zákoníku práce**, spočívající v tom, že zaměstnanec nesplňuje předpoklady stanovené právními předpisy pro výkon sjednané práce.

Důvody pro odvolání vedoucího úředníka z funkce (§ 12)

Stávající právní úprava důvodů pro odvolání vedoucího úředníka nebo vedoucího úřadu z funkce v § 12 odst. 1 písm. b) upravuje jako důvod pro odvolání skutečnost, že vedoucí úředník nebo vedoucí úřadu porušil závažným způsobem některou ze svých zákonem stanovených povinností nebo se dopustil nejméně dvou méně závažných porušení zákonem stanovených povinností v době posledních 6 měsíců – aniž by bylo specifikováno, od kdy se tato doba 6 měsíců počítá.

Novela doplňuje **výslovné určení okamžiku, ke kterému se stanovená doba 6 měsíců, v níž musí dojít k porušení povinností, váže:**

- v případě **vedoucích úředníků** je tímto okamžikem přímo samotné odvolání z funkce,
- u **vedoucích úřadů** se doba odvíjí od podání návrhu na udělení souhlasu s odvoláním vedoucího úřadu.

Shodně s formulací obsaženou v zákoníku práce se také stanoví, že výkon funkce vedoucího úředníka nebo vedoucího úřadu končí již dnem doručení odvolání nebo vzdání se tohoto místa (nikoliv až dnem následujícím), nebyl-li v odvolání nebo vzdání se pracovního místa uveden den pozdější.

Rovněž z důvodu souladu s právní úpravou odvolání v zákoníku práce se vypouští úprava, že pravidlo, podle kterého odvoláním nebo vzdáním se funkce vedoucího úředníka nebo vedoucího úřadu pracovní poměr nekončí, neplatí, jestliže byl pracovní poměr založen jmenováním na dobu určitou.

Další odstupné (§ 13)

Právní úprava doby rozhodné pro výpočet výše **dalšího odstupného** v § 13 odst. 3 zákona o úřednících se novelou zjednodušuje a nově platí, že **pro účely určení výše dalšího odstupného**, které úředníkovi náleží, se **započítává pouze doba trvání pracovního poměru úředníka u územního samosprávného celku, který s úředníkem rozváže pracovní poměr** výpovědí z důvodů uvedených v § 52 písm. a) až c) zákoníku práce nebo dohodou z týchž důvodů.

- Do rozhodné doby se tedy již nezapočítává doba trvání pracovního poměru u jiného územního samosprávného celku nebo u správního úřadu.
- Vypouští se také podmínka „převážného rozsahu“ výkonu správních činností v pracovním poměru úředníka.

Poskytování odměny úředníkům vyslaným do řídicích a kontrolních orgánů podnikajících právnických osob (§ 16 odst. 3)

V souladu s řešením přijatým obecně pro zaměstnance ve veřejné sféře novelou zákoníku práce s účinností od 1. ledna 2024 (§ 303 odst. 3 zákoníku práce) je novelou zákona o úřednících (v § 16 odst. 3) **umožněno poskytovat úředníkovi za členství v řídicím nebo kontrolním orgánu právnické osoby provozující podnikatelskou činnost, pokud do takového orgánu byl vyslán územním samosprávným celkem, jehož je zaměstnancem, odměnu.**

- **Celkový úhrn odměn** vyplacených úředníkovi za všechna členství v řídicích nebo kontrolních orgánech právnických osob provozujících podnikatelskou činnost za kalendářní rok včetně podílu na zisku či jiného peněžitého plnění přitom může činit nejvýše 25 % z ročního úhrnu nejvyššího platového tarifu a nejvýše přípustného osobního příplatku v příslušné platové třídě a v případě vedoucího úředníka též příplatku za vedení, který mu lze jako nejvýše přípustný přiznat, a to podle naposledy úředníkem obsazeného místa, na kterém úředník v příslušném kalendářním roce naposledy vykonával správní činnost.
- Úředníkovi se ukládá povinnost bezodkladně informovat územní samosprávný celek, jehož je zaměstnancem, o každém peněžitém plnění, které mu bylo v souvislosti s členstvím v řídicím nebo kontrolním orgánu právnické osoby provozující podnikatelskou činnost vyplaceno.

Vzdělávání úředníků

Prohlubování kvalifikace (§ 17 - § 18)

- V § 17 odst. 1 písm. c), d), e) byla doplněna stávající právní úprava, kdy prohlubování kvalifikace může poskytovat jako vzdělávací instituce ex lege (bez nutnosti akreditace vzdělávací instituce) podle zákona o úřednících:
 - c) ústřední správní úřad,
 - d) Kancelář veřejného ochránce práv a
 - e) kraj a hlavní město Praha.

Využití možnosti vzdělávání v režimu zákona o úřednících prostřednictvím ústředních správních úřadů se předpokládá zejména v návaznosti na zásadní změny právních předpisů v gesci jednotlivých ústředních správních úřadů. Půjde tak typicky o případy, kdy ústřední správní úřad pořádá k zásadním změnám právních předpisů ve své gesci např. odbornou konferenci (seminář), určenou pro úředníky územních samosprávných celků. Tím se současně umožní započítat úředníkovi účast na tomto vzdělávacím programu do povinného rozsahu prohlubování kvalifikace podle zákona o úřednících.

K výše uvedenému je třeba doplnit, že povinnost vydávat osvědčení úředníkům ze strany ústředního správního úřadu, Kanceláře veřejného ochránce práv, kraje a hlavního města Prahy a vést jejich evidenci v případě vzdělávání podle zákona o úřednících není nijak dotčena, bez vydaného osvědčení si nebude moci úředník takovéto vzdělávání započítat do Plánu vzdělávání.

- V § 17 odst. 5 došlo k výraznému snížení rozsahu Plánu vzdělávání úředníka z 18 na minimálně 9 pracovních dní po dobu 3 let.

V této souvislosti je třeba uvést, že s ohledem na výše uvedené nedochází k ukončení vzdělávacího plánu ke konci roku, ale v kontextu dílce § 17 odst. 5 zákona o úřednících je možné provést k 1. 1. 2025 aktualizaci vzdělávacího plánu dle novely a potřeb úředníka ve vztahu k jím vykonávané správní činnosti.

- V § 18 odst. 1 písm. d) byla nově doplněna zkouška vstupního vzdělávání.

Vstupní vzdělávání (§ 19)

- V § 19 odst. 1 se vstupní vzdělávání rozšiřuje o znalosti informačních systémů veřejné správy (digitalizace veřejné správy)
- V § 19 odst. 2 se s ohledem na institut zkušební doby podle zákoníku práce v délce (nejčastěji) 3 měsíců a potřebu dostatečné doby pro absolvování vstupního vzdělávání prodlužuje lhůta pro absolvování vstupního vzdělávání z 3 měsíců na 6 měsíců ode dne vzniku pracovního poměru.

Dále dochází ke zrušení povinné akreditace vzdělávacích programů pro vstupní vzdělávání, resp. nově nelze uznat rovnocennost vzdělání úředníka pro vstupní vzdělávání.

Zkouška vstupního vzdělávání (§ 19a – 19b)

- V § 19a, § 19b se nově zavádí zkouška vstupního vzdělávání, která bude mít formu písemného online testu (podrobnosti stanoví prováděcí vyhláška) a bude zabezpečována Ministerstvem vnitra, resp. Institutem pro veřejnou správu Praha, a to prostřednictvím vzdělávacího portálu ELEV - <https://lms.institutpraha.cz>)

Zkouška vstupního vzdělávání je stanovena pro úředníky vykonávající správní činnosti, pro jejichž výkon je předpokladem prokázání zvláštní odborné způsobilosti.

Povinnost vykonat zkoušku vstupního vzdělávání se vztahuje i na vedoucí úředníky, kteří řídí úředníky vykonávající správní činnosti, pro jejichž výkon je předpokladem prokázání zvláštní odborné způsobilosti, a na vedoucí úřadu.

Ostatním úředníkům postačí absolvovat vstupní vzdělávání bez zkoušky.

Další aspekty zkoušky vstupního vzdělávání

- Pokud úředník zkoušku nevykoná ani v rámci dvou opakování, právní úprava nebrání opětovnému přihlášení úředníka ke zkoušce. V případě, že úředník zkoušku nevykoná ve lhůtě 9 měsíců ode dne vzniku pracovního poměru, bude dán výpovědní důvod podle § 52 písm. f) zákoníku práce („nesplňuje-li zaměstnanec předpoklady stanovené právními předpisy pro výkon sjednané práce“).
- Přejícným ustanovením (viz čl. II bod 2) se pak stanoví, že dotčení úředníci (viz výše), kteří přede dnem nabytí novely ukončili vstupní vzdělávání podle dosavadní právní úpravy nebo se na ně povinnost absolvovat vstupní vzdělávání nevztahovala, povinnost vykonat zkoušku vstupního vzdělávání nemají.

Lhůty stanovené zákonem o úřednících ke zkoušce vstupního vzdělávání

- do 4 měsíců od vzniku pracovního poměru (započetí výkonu správní činnosti *pro jejíž výkon je předpokladem prokázání zvláštní odborné způsobilosti*), jmenování do funkce vedoucího úředníka (*kteřý řídí úředníky vykonávající správní činnosti, pro jejichž výkon je předpokladem prokázání zvláštní odborné způsobilosti*) nebo vedoucího úřadu přihlásit ke zkoušce vstupního vzdělávání

- do 9 měsíců od vzniku pracovního poměru ((započetí výkonu správní činnosti *pro jejíž výkon je předpokladem prokázání zvláštní odborné způsobilosti*), jmenování do funkce vedoucího úředníka (*který řídí úředníky vykonávající správní činnosti, pro jejichž výkon je předpokladem prokázání zvláštní odborné způsobilosti*) nebo vedoucího úřadu úspěšně absolvovat zkoušku vstupního vzdělávání (prokazuje se osvědčením o zkoušce vstupního vzdělávání, které bude po úspěšném absolvování automaticky systémem vygenerováno)

Průběžné vzdělávání (§ 20)

- V § 20 odst. 1 se zpřesňuje definice průběžného vzdělávání (*prohlubující, aktualizací a specializační **odborné vzdělávání poskytující znalosti a dovednosti nezbytné pro výkon správních činností...***), které má být odborné a zacílené na výkon správních činností. Do obsahu průběžného vzdělávání nelze zařazovat vzdělávání v oblasti tzv. měkkých dovedností (soft skills), které přímo nesouvisí s výkonem správních činností.

Co se týče vzdělávání zaměřeného na tzv. měkké dovednosti (soft skills), které přímo nesouvisí s výkonem správních činností (např. jak bojovat se stresem, mozkový jogging apod.), bude možné i nadále absolvovat mimo režim zákona o úřednících, a to podle § 227 a násl. zákoníku práce, na základě potřeby územního samosprávného celku. Bude přitom záležet na případném rozhodnutí vedoucího úřadu, zda vedle povinného průběžného vzdělávání rozhodne o školení určitých osobnostních dovedností u konkrétního úředníka podle druhu vykonávané práce (např. u úředníků vykonávajících správní činnosti v rámci stresového prostředí, se zaměřením na prezentační schopnosti apod.).

- V § 20 odst. 2 se doplňuje průběžné vzdělávání vedoucích úředníků v řídicích dovednostech, které v současné úpravě v rámci průběžného vzdělávání absentuje. Pozice vedoucího úředníka vyžaduje, aby byl průběžně vzděláván i v manažerských dovednostech. Podle stávající úpravy úředník po nástupu do vedoucí funkce absolvuje pouze jednorázové vzdělávání vedoucích úředníků, které musí ukončit do 2 let od ustanovení do funkce (§ 27). Nově se proto do průběžného vzdělávání vedoucích úředníků výslovně zařazuje průběžné vzdělávání vedoucích úředníků zaměřené na dovednosti v oblasti řízení úředníků.
- V § 20 odst. 4 se výslovně doplňuje, že o účasti vedoucího úřadu na jednotlivých kurzech rozhoduje ten, kdo vůči němu plní úkoly zaměstnavatele podle zákoníku práce.

Další aspekty průběžného vzdělávání

Dále dochází ke zrušení povinné akreditace vzdělávacích programů pro průběžné vzdělávání.

Zvláštní odborná způsobilost (§ 21)

- V § 21 odst. 3 se obecná část zvláštní odborné způsobilosti ruší a její obsah se přesouvá do vstupního vzdělávání úředníků, resp. správní proces navázaný na konkrétní výkon správní činnosti se podle druhu

výkonu správní činnosti přesouvá i do stávající zvláštní části (nové zvláštní odborné způsobilosti). Zůstane tak obsahově zachována pouze její stávající zvláštní část, zaměřená více prakticky na míru potřebám výkonu konkrétní správní činnosti.

- Přejícným ustanovením (viz čl. II bod 3) se pak stanoví, že dosavadní zvláštní část zvláštní odborné způsobilosti se považuje za zvláštní odbornou způsobilost podle novelizované právní úpravy.

Zvláštní odborná způsobilost pro úředníky obcí se základním rozsahem výkonu přenesené působnosti

- V § 21 odst. 4 se zakotvuje ověření tzv. průřezové zvláštní odborné způsobilosti výhradně pro úředníky obcí I. typu, které je koncipováno jako možnost – alternativa k prokázání zvláštní odborné způsobilosti pro každou z vykonávaných správních činností. Bude-li tak mít v konkrétním případě úředník obce I. typu již z minulosti prokázánu zvláštní odbornou způsobilost pro jednotlivé správní činnosti, které vykonává, nebude nucen prokázat vedle toho i tzv. průřezovou zvláštní odbornou způsobilost (oproti současné úpravě, kdy úředníci obcí, které nejsou obcemi s pověřeným obecním úřadem nebo v jejichž obecním úřadu nejsou zřízeny alespoň dva odbory, mají povinnost prokázat zvláštní odbornou způsobilost jen pro jednu ze správních činností, které vykonávají, kterou jim určí vedoucí úřadu).

V této souvislosti je třeba uvést, že výše uvedenou tzv. průřezovou zvláštní odbornou způsobilost lze aplikovat pouze na případy, kdy úředník vykonává 2 nebo více správních činností stanovených prováděcím právním předpisem v obci se základním rozsahem výkonu přenesené působnosti. V případě, pokud vykonává pouze 1 správní činnost stanovenou prováděcím právním předpisem, byt' v obci se základním rozsahem výkonu přenesené působnosti, musí prokázat zvláštní odbornou způsobilost přímo pro tuto správní činnost.

Obsah tzv. průřezové ZOZ

- vychází z působnosti obcí I. typu:

Silniční hospodářství (16 hod.), Finanční hospodaření (18 hod.), Daně (12 hod.), Veřejné opatrovnickví a sociální služby (12 hod.), Veřejný pořádek-přestupky (5 hod.), Evidence obyvatel (4 hod.), Ochrana přírody a krajiny (2 hod.), Ochrana ovzduší (2 hod.), Odpadové hospodářství (4 hod.) a správní řád (8 hod.) – **celkem 83 vyučovacích hodin.**

Přejícná ustanovení se vztahem k tzv. průřezové ZOZ

- Přejícné ustanovení (viz čl. II bod 4) stanoví pro úředníky obcí, kde nejsou zřízeny alespoň 2 odbory obecního úřadu nebo kde není zřízen pověřený obecní úřad, a kteří do okamžiku nabytí účinnosti novely zákona o úřednicích prokázali zvláštní odbornou způsobilost pro výkon jedné ze dvou či více správních činností, které vykonávají, výjimku z povinnosti prokázat nově koncipovanou tzv. průřezovou zvláštní odbornou způsobilost. **Tato výjimka se uplatní pouze po dobu trvání pracovního poměru těchto úředníků k témuž územnímu samosprávnému celku.**
- Přejícné ustanovení (viz čl. II bod 5) stanoví pro úředníky obcí, kde nejsou zřízeny alespoň 2 odbory obecního úřadu nebo kde není zřízen pověřený

obecní úřad, a kteří do okamžiku nabytí účinnosti tohoto zákona neprokázali zvláštní odbornou způsobilost pro výkon jedné ze dvou či více správních činností, které vykonávají, povinnost prokázat zvláštní odbornou způsobilost **do 18 měsíců ode dne nabytí účinnosti novely zákona o úřednících.**

Přihlášení ke zkoušce ZOZ

- V § 21 odst. 5 se sjednocují lhůty pro přihlášení ke zkoušce zvláštní odborné způsobilosti úředníka, který vykonává správní činnosti stanovené prováděcím právním předpisem, a to na 6 měsíců od vzniku pracovního poměru úředníka, resp. ode dne, kdy úředník začal vykonávat správní činnost, pro jejíž výkon je prokázání zvláštní odborné způsobilosti předpokladem. S ohledem na posloupnost jednotlivých druhů prohlubování kvalifikace se výslovně stanoví, že **podmínkou vykonání zkoušky zvláštní odborné způsobilosti je úspěšné vykonání zkoušky vstupního vzdělávání** (viz § 19a a 19b).
- V § 21 odst. 6 a 7 se zrušuje úprava povinnosti vedoucího úředníka a vedoucího úřadu prokázat zvláštní odbornou způsobilost z obecné části. Vedoucí úředník bude mít povinnost prokázat zvláštní odbornou způsobilost alespoň pro jednu ze správních činností, pro které je zvláštní odborná způsobilost předpokladem, vykonávaných jím řízenými úředníky; vedoucí úřadu povinnost prokázat zvláštní odbornou způsobilost mít nebude. Namísto obecné části zvláštní odborné způsobilosti bude vedoucí úředník, který řídí úředníky vykonávající správní činnosti, pro jejichž výkon je předpokladem prokázání zvláštní odborné způsobilosti, a vedoucí úřadu prokazovat znalosti a dovednosti získané vstupním vzděláváním zkouškou vstupního vzdělávání (viz § 19a a 19b).

Zvláštní odborná způsobilost jiné osoby (§ 21a)

- V § 21a se zakotvuje možnost získání zvláštní odborné způsobilosti i pro osoby, které nejsou úředníky ve smyslu zákona o úřednících. Podle stávající právní úpravy je získání zvláštní odborné způsobilosti umožněno pouze úředníkům. Zakotvení této možnosti bude mít význam zejména ve vztahu ke starostům či místostarostům malých obcí, kteří fakticky často správní činnosti vykonávají, či k potenciálním uchazečům o pracovní místo úředníka. Aby mohla fyzická osoba – neúředník získat zvláštní odbornou způsobilost, stanoví zákon podmínku dosažení věku 18 let a plné svéprávnosti (s ohledem na využitelnost získané zvláštní odborné způsobilosti a možnost následného uplatnění získané kvalifikace). Pro samotný průběh zkoušky zvláštní odborné způsobilosti, jakož i pro vydání osvědčení, se použijí obdobně ustanovení zákona vztahující se ke zkoušce zvláštní odborné způsobilosti úředníka. Fyzická osoba – neúředník se k vykonání zkoušky zvláštní odborné způsobilosti přihlašuje sama. Náklady na získání zvláštní odborné způsobilosti nese fyzická osoba rovněž sama.
- V případě fyzické osoby – neúředníka, která je členem zastupitelstva územního samosprávného celku, lze pro úhradu nákladů využít ustanovení o poskytnutí příspěvku na podporu vzdělávání v souvislosti s výkonem funkce člena zastupitelstva z peněžního fondu nebo z rozpočtu územního samosprávného celku – viz § 80 odst. 1 písm. c) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, § 55 zákona

č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, § 58c zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů.

- Vzhledem k tomu, že zákon nově výslovně stanoví, že podmínkou vykonání zkoušky zvláštní odborné způsobilosti je úspěšné vykonání zkoušky vstupního vzdělávání (viz § 21 odst. 5), je třeba v tomto ohledu právě pro fyzické osoby – neúředníky, které mají zájem vykonat zkoušku zvláštní odborné způsobilosti, zakotvit výjimku z povinnosti úspěšně vykonat zkoušku vstupního vzdělávání (§ 21a věta poslední).

Zabezpečení zkoušky zvláštní odborné způsobilosti (§ 22)

- V § 22 odst. 2 se výslovně do zákona doplňuje ustanovení umožňující Ministerstvu vnitra pověřit zabezpečením zkoušky zvláštní odborné způsobilosti jím zřízenou příspěvkovou organizací. Již v současné době zabezpečuje zkoušky zvláštní odborné způsobilosti Institut pro veřejnou správu Praha na základě zřizovací listiny.
- V § 22 odst. 3 se nově doplňují lhůty pro zabezpečení průběhu zkoušky zvláštní odborné způsobilosti tak, že *Ministerstvo vnitra do 30 dnů ode dne doručení přihlášky a nejméně 15 dnů přede dnem konání zkoušky úředníkovi sdělí den, místo a čas konání zkoušky zvláštní odborné způsobilosti, soubor zkušebních otázek a seznam odborné literatury.*

Zkušební komise (§ 23) a Zkouška zvláštní odborné způsobilosti (§ 24)

- V § 23 a 24 se promítají změny týkající se zvláštní odborné způsobilosti (zrušení rozdělení na obecnou a zvláštní část) - změny souvisí se zrušením obecné části zvláštní odborné způsobilosti.

Pozn.:

Ruší se ustanovení § 25 (povinnost Ministerstva vnitra v případě zkoušek, resp. vzdělávacích institucí v případě vzdělávání, vydávat osvědčení a vést evidenci o nich), jehož obsah je přesunut do věcně souvisejících ustanovení – § 19 odst. 3, § 19b odst. 5, § 20 odst. 5 a 6, § 24 odst. 5 a 6 a § 27 odst. 1 a 5.

Řízení o námitkách (§ 26)

- V § 26 odst. 1 se doplňuje projednání námítky ve vztahu k příslušnému ministerstvu nebo jinému ústřednímu správnímu úřadu v případě rozhodování o námitkách, a to s ohledem na skutečnost, že příslušné ministerstvo nebo jiný ústřední správní úřad poskytuje podklady pro stanovení obsahu zkoušky zvláštní odborné způsobilosti a určuje soubor zkušebních otázek, včetně obsahu a kritérií hodnocení zkoušky (viz § 36).
- V § 26 odst. 4 jde čistě o legislativně-technickou úpravu. Stávající znění § 26 odst. 4 zastaralou terminologií vylučuje pro řízení o námitkách obecné předpisy o správním řízení. Účelem však je vyloučení aplikace části druhé a třetí správního řádu, tedy ustanovení o tzv. formálním správním řízení, nikoli

rovněž části čtvrté správního řádu (která se v rámci řízení o námitkách použije).

Vzdělávání vedoucích úředníků a vedoucích úřadů (§ 27)

- V § 27 odst. 1 se doplňuje zmocnění pro prováděcí právní předpis, který upraví náležitosti osvědčení o vzdělávání vedoucích úředníků a o vzdělávání vedoucích úřadů.
- V § 27 odst. 3 se stávající povinnost vedoucího úředníka (úředníka, který se účastnil vzdělávání vedoucích úředníků) setrvat po ukončení vzdělávání vedoucích úředníků v pracovním poměru po dobu 3 let zrušuje (pokud úředník do nabytí novely zákona o úřednících rozváže pracovní poměr dříve než po uplynutí 3 let, je povinen uhradit náklady s tímto vzděláváním spojené, přitom nejde v kontextu zákoníku práce o zvyšování ale pouze o prohlubování kvalifikace).
- Nové ustanovení § 27 odst. 3 stanoví výjimku v případě, že vedoucí úředník (vedoucí úřadu) sám má zvláštní odbornou způsobilost pro výkon některé ze správních činností vykonávaných podřízenými úředníky, tj. není důvodné v tomto případě (u těchto správních činností) požadovat po něm absolvování i zvláštní části vzdělávání vedoucích úředníků (přehled o správních činnostech stanovených prováděcím právním předpisem vykonávaných podřízenými úředníky).

Počítání lhůt (§ 28)

- V § 28 odst. 1 se výčet dob, které se nezapočítávají do běhu vyjmenovaných lhůt (ukončení vstupního vzdělávání, přihlášení a vykonání zkoušky vstupního vzdělávání, přihlášení a vykonání zkoušky zvláštní odborné způsobilosti, ukončení vzdělávání vedoucích úředníků), doplňuje o věcně obdobné doby představující důležité osobní překážky v práci na straně zaměstnance podle zákoníku práce (otcovská dovolená, OČR, karanténa, izolace atd.), u nichž je shodný režim důvodný. S ohledem na zrušení povinné vojenské služby, resp. civilní služby se z výčtu tyto doby vypouští, doplňuje se však doba pracovního volna souvisejícího s brannou povinností (viz § 204 zákoníku práce).

Akreditace vzdělávacích institucí a vzdělávacích programů (§ 29 - § 32)

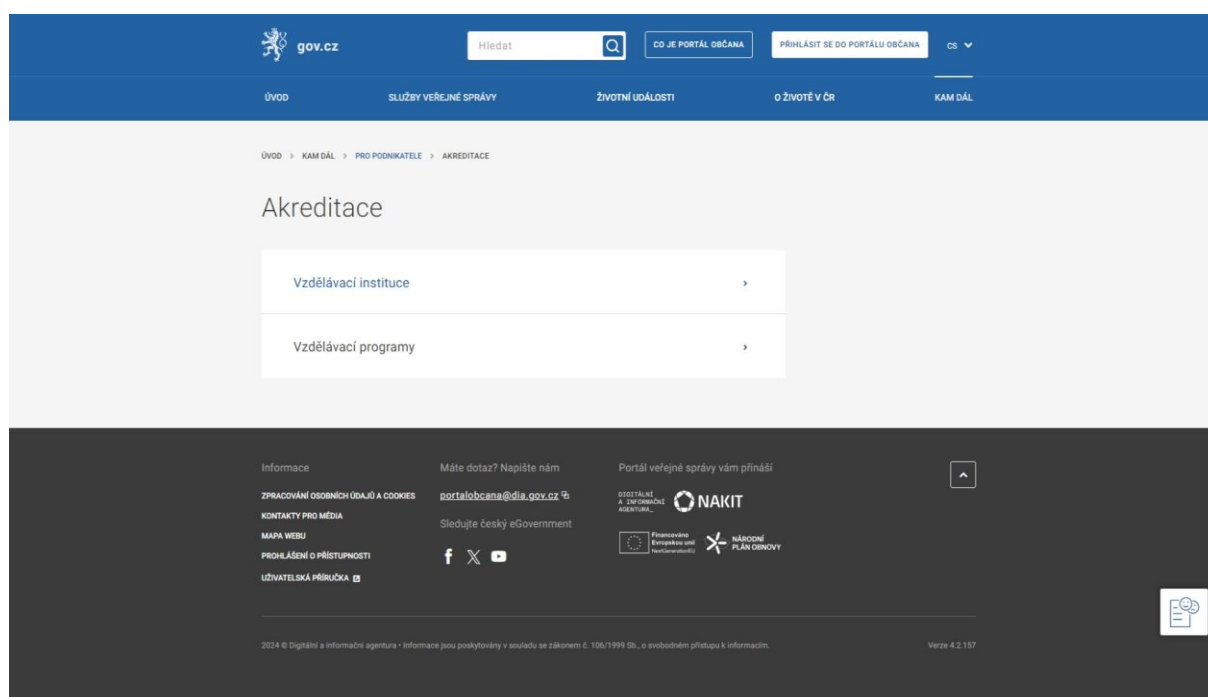
- V § 29 odst. 2 se akreditace vzdělávací instituce nově bude udělovat na dobu neurčitou.

(Pozn.: Přejícné ustanovení, viz čl. II bod 6: Platná akreditace vzdělávací instituce udělená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se považuje za akreditaci vzdělávací instituce udělenou na dobu neurčitou)

Změna vychází z poznatků z aplikační praxe, kdy se ukazuje, že v rámci řízení o obnově akreditace vzdělávací instituce nejsou v naprosté většině případů vykazovány žádné změny oproti původní akreditaci. Pravidelné obnovování akreditací vzdělávacích institucí se tak jeví jako zbytečná administrativní zátěž. Navíc akreditace vzdělávací instituce je nepřevoditelná a nepřechází na právního nástupce.

- V § 29 odst. 3 se s ohledem na novou úpravu akreditace vzdělávací instituce, která se uděluje na dobu neurčitou, upravuje znění ustanovení, které se nadále vztahuje pouze k akreditaci vzdělávacích programů. U akreditací vzdělávacích programů zůstane režim pravidelného obnovování zachován. **Nově však budou akreditovány a obnovovány pouze vzdělávací programy pro přípravu ke zkoušce zvláštní odborné způsobilosti (viz dále § 31).**
- V § 29 odst. 4 (nový odstavec) se upravuje elektronizace akreditačního řízení.

Žádost o akreditaci vzdělávací instituce a žádost o akreditaci vzdělávacího programu se podává prostřednictvím elektronického formuláře. Ministerstvo uveřejní elektronický formulář na portálu veřejné správy - <https://portal.gov.cz/kam-dal/pro-podnikatele/akreditace>.

- V § 29 odst. 6 se doplňuje možnost zrušení akreditace vzdělávací instituce nebo akreditace vzdělávacího programu na žádost vzdělávací instituce. Na rozdíl od odnětí akreditace v tomto případě nejde o sankci za porušení povinností vzdělávací instituce. Změna je ve prospěch vzdělávací instituce, aby v případě platné akreditace nemusela každý rok podávat Ministerstvu vnitřní zprávu o vzdělávání, přičemž by fakticky již nevzdělávala. Dojde tak ke snížení administrativní zátěže ze strany Ministerstva vnitřní i samotné vzdělávací instituce.
- V § 29 odst. 8 se vypouští stávající povinnost vzdělávací instituce, které byla odňata akreditace vzdělávací instituce nebo akreditace vzdělávacího programu, zajistit úředníkům možnost pokračovat v účasti na stejném nebo obdobném vzdělávacím programu v téže nebo jiné vzdělávací instituci. Vzdělávací instituce nemá prakticky možnost, jak delegovat své kurzy na jinou

vzdělávací instituci, případně jak plnohodnotně nahradit úředníkům vzdělávací program vlastními silami. Předmětné ustanovení tak je v praxi jen obtížně aplikovatelné. Řešení případných sporů v této oblasti se ponechává na standardních možnostech soukromého práva.

- Nová úprava § 29 odst. 8 zamezuje možnosti podat žádost o akreditaci vzdělávací instituce nebo vzdělávacího programu po dobu 6 měsíců od odnětí akreditace, a to s ohledem na sankční charakter odnětí akreditace.

Akreditace vzdělávací instituce

- V § 30 odst. 1 se nově formuluje ustanovení o náležitostech žádosti o akreditaci vzdělávací instituce. *Z důvodu použití obecné právní úpravy žádosti podle správního řádu není třeba (a není to ani vhodné) vyjmenovávat ty náležitosti žádosti, které vyplývají z § 45 ve spojení s § 37 odst. 2 správního řádu.* Na druhou stranu stávající rozsah údajů uváděných v žádosti o akreditaci vzdělávací instituce není dostačující pro ověřování bezúhonnosti ze strany Ministerstva vnitra (viz stávající § 30 odst. 9 zákona o úřednících, Ministerstvo vnitra si za účelem prokázání bezúhonnosti žadatele vyžádá výpis z Rejstříku trestů). Vzhledem k neustálým změnám v Rejstříku trestů se doplňuje ustanovení odkazem na „*údaje potřebné pro vyžádání výpisu z evidence Rejstříku trestů*“ tak, aby text byl aplikovatelný i v případě dalších změn v Rejstříku trestů.
- V § 30 odst. 2 se nově reaguje na úpravu vymezení vzdělávacích institucí v § 17 odst. 1 (akreditace instituce bude požadována ze strany ÚSC pouze po obcích, kraje budou vzdělávací institucí přímo ze zákona).
- V § 30 se vypouští v rámci stávajícího odstavce 3 písm. b) povinnost dokládat přehled o personálním, technickém a materiálním vybavení žadatele o akreditaci vzdělávací instituce, a to s ohledem na to, že doložení tohoto přehledu nemá praktický význam. Potřeba personálního, technického a materiálního vybavení bude vázána na to, kolik a jaké vzdělávací programy bude vzdělávací instituce nabízet a uskutečňovat, což se může (a v praxi zajisté bude) v čase měnit, přičemž akreditace vzdělávací instituce se bude nově udělovat na dobu neurčitou.
- Vypuštění obsahu stávajícího § 30 odst. 3 písmen c) a d) (doložení přehledu dosavadní činnosti žadatele a připojení vzdělávacího programu k akreditaci) je odůvodněno novou koncepcí akreditací vzdělávacích programů, kdy akreditovány budou již jen vzdělávací programy pro přípravu k ověření zvláštní odborné způsobilosti. K žádosti o akreditaci vzdělávací instituce tak již není třeba připojovat vzdělávací program, neboť vzdělávací instituce budou moci poskytovat prohlubování kvalifikace nepodléhající akreditaci vzdělávacího programu (vyjma přípravy ke zkoušce zvláštní odborné způsobilosti). Spolu s tím se ruší i požadavek na doložení přehledu dosavadní činnosti žadatele o akreditaci vzdělávací instituce v oblasti vzdělávání.
- V § 30 odst. 3 se nově vymezují podmínky, za nichž Ministerstvo vnitra zamítne akreditaci vzdělávací instituce, a to ve vztahu k neprokázání bezúhonnosti žadatele. S ohledem na nové vymezení podmínek, za nichž Ministerstvo vnitra akreditaci zamítne, se pro nadbytečnost vypouští stávající odstavce 3 a 4. Jde o legislativně-technickou změnu. Udělování akreditace vzdělávací instituce probíhá ve správním řízení, použití údajů uvedených

v žádosti a v jejích přílohách ze strany správního orgánu tedy podléhá obecné právní úpravě správního řízení (např. institut zastavení řízení – podstatné vady žádosti, např. nedoložení oprávnění ke vzdělávací činnosti apod.).

Akreditace vzdělávacího programu

- V § 31 odst. 1 až 3 se zrušuje stávající ustanovení odstavce 1 a 2 o náležitostech žádosti o akreditaci vzdělávacího programu a podkladech, které je nutné přiložit k této žádosti. *Z důvodu použití obecné právní úpravy žádosti podle správního řádu není třeba (a není to ani vhodné) vyjmenovávat ty náležitosti žádosti, které vyplývají z § 45 ve spojení s § 37 odst. 2 správního řádu.*
 - V tomto kontextu se vypouští (v souladu se zásadou hospodárnosti vyjádřenou v § 6 odst. 2 správního řádu) povinnost doložit k žádosti o akreditaci vzdělávacího programu ověřenou kopii akreditace vzdělávací instituce, a to s ohledem na skutečnost, že Ministerstvo vnitra samo akreditace uděluje a vede jejich evidenci.
 - A zrušuje se také povinnost předložit nejméně 2 odborné posudky vzdělávacího programu k žádosti o jeho akreditaci, neboť z poznatků z praxe vyplynulo, že předkládané posudky jsou většinou poplatné žadateli a nemají dostatečně vypovídající hodnotu (náhrada viz dále). **Akreditaci vzdělávacího programu bude nově podléhat pouze vzdělávací program pro přípravu k ověření zvláštní odborné způsobilosti.** Ostatní druhy prohlubování kvalifikace podle zákona o úřednících budou vzdělávacími institucemi poskytovány jako neakreditované (platná akreditace tohoto vzdělávacího programu udělená do konce roku 2024, k 1. 1. 2025 pozbývá platnosti, viz přechodná ustanovení čl. II bod 7).
- V § 31 odst. 2 se nově stanoví požadavky na odborného lektora (pozn.: platí až na žádosti podané od 1. 1. 2025, viz přechodná ustanovení čl. II bod 10) vzdělávacího programu podléhajícího akreditaci vzdělávacího programu. Odborný lektor musí splňovat alternativně podmínku:
 - vysokoškolského vzdělání (nejméně v bakalářském studijním programu); není přitom vyžadováno, aby obor vysokoškolského vzdělání korespondoval se zaměřením vzdělávacího programu + předchozí odborná praxe lektora v délce nejméně 3 let, přičemž praxe musí mít vztah k obsahu vzdělávání, nebo
 - předchozí odborná praxe lektora v délce nejméně 6 let, přičemž praxe musí mít vztah k obsahu vzdělávání.
- V § 31 odst. 4 se vypouští uvedení typu vzdělávacího programu s ohledem na to, že jediným typem vzdělávání, které se bude akreditovat, je příprava k ověření zvláštní odborné způsobilosti. Zpřesňují a zpřísňují se podmínky pro doložení personálního zajištění vzdělávacího programu. Osoba odborného lektora má zcela stěžejní význam pro kvalitu daného vzdělávacího programu. Navrhovaná právní úprava tedy právě na tento aspekt klade důraz. Zpřesňuje se požadavek na předložení seznamu odborných lektorů pro vzdělávací program, včetně dokladů o odborné způsobilosti lektorů.

- V § 31 odst. 5 až 7 zcela nový odstavec 5 zakotvuje povinnost Ministerstva vnitra vyžádat si k žádosti o akreditaci vzdělávacího programu pro přípravu k ověření zvláštní odborné způsobilosti vyjádření od příslušného ministerstva nebo ústředního správního úřadu, které jsou gestorem příslušné správní činnosti. To souvisí s akreditací pouze vzdělávacích programů pro přípravu k ověření zvláštní odborné způsobilosti. Jednotliví gestoři správních činností stanovených prováděcím právním předpisem, budou garantovat obsah takto akreditovaných vzdělávacích programů. Nový odstavec 6 stanoví odlišně od správního řádu lhůtu 90 dnů, ve které je Ministerstvo vnitra povinno o žádosti o akreditaci vzdělávacího programu rozhodnout. Prodloužení lhůty pro vydání rozhodnutí je odůvodněno vyžádáním vyjádření od gestorů správních činností. Nový odstavec 7 vymezuje podmínky, za kterých Ministerstvo vnitra akreditaci zamítne (vzdělávací program nesplňuje požadavky/náležitosti dle zákona, není v souladu s cílem přípravy k ověření zvláštní odborné způsobilosti, odborný lektor pro vzdělávací program nesplňuje požadavky vzdělání a praxe). Výčet důvodů pro zamítnutí akreditace se upravuje v návaznosti na změny v ustanoveních upravujících náležitosti žádosti o akreditaci vzdělávacího programu a na nově stanovené požadavky na odborné lektory.

Akreditační komise

- V § 32 se s ohledem na zakotvení povinnosti akreditace vzdělávacího programu pouze pro programy pro přípravu k ověření zvláštní odborné způsobilosti, k jejichž obsahu se budou vyjadřovat pouze jednotliví gestoři správních činností, **ruší povinnost Ministerstva vnitra zřizovat akreditační komisi.**

Rovnocennost vzdělání (§ 33)

- V § 33 se ruší se uznání rovnocennosti vzdělání pro vstupní vzdělávání, neboť se svou podstatou jedná o vzdělávání, které představuje nezbytný standard pro výkon práce úředníka. Současně vzhledem k nové koncepci obsahu tohoto vzdělávání, kdy dojde k jeho rozšíření o materii z obecné části zvláštní odborné způsobilosti a s tím souvisejícímu posílení jeho významu, je nezbytné, aby toto vzdělávání absolvoval každý nový úředník. Výjimkou je případ, kdy úředník absolvoval obecnou část úřednické zkoušky podle zákona o státní službě, u níž je s ohledem na povahu a obsah zkoušky možné rovnocennost ve vztahu ke zkoušce vstupního vzdělávání úředníků územních samosprávných celků ex lege uznat. Dále se rozšiřuje okruh studijních programů, po jejichž absolvování úředník nemá povinnost prokázat zvláštní odbornou způsobilost nebo povinnost účastnit se vzdělávání vedoucích úředníků a vedoucích úřadů, o vzdělávací programy pro vyšší odborné vzdělávání, které mohou být stanoveny prováděcím předpisem o rovnocennosti vzdělání úředníků územních samosprávných celků (pozn.: s uznáním rovnocennosti vzdělávacích programů vyšších odborných škol se počítá nejdříve v rámci novelizace prováděcího předpisu o rovnocennosti vzdělání úředníků územních samosprávných celků v roce 2025 s ohledem na potřebu stanovení jednotnosti obsahu vzdělávacích programů pro potřeby správních činností v rámci jednotlivých vyšších odborných škol).
- Právní úprava rovnocennosti vzdělání ve vztahu k úřednické zkoušce podle zákona o státní službě se na základě závěrů z „*Analýzy jednotlivých aspektů*“

činnosti, práv a povinností státních zaměstnanců a úředníků územních samosprávných celků ve vztahu k protikorupčnímu působení“ doplňuje o zmocnění k vydání prováděcího právního předpisu (vyhlášky), kterým bude možné stanovit rovnocennost zvláštní části úřednické zkoušky pro příslušný obor služby podle zákona o státní službě ve vztahu ke zkoušce zvláštní odborné způsobilosti úředníka k výkonu konkrétní správní činnosti (pozn.: ze strany zákona o státní službě již stávající právní úprava uznání rovnocennosti zvláštní části zvláštní odborné způsobilosti umožňuje – viz § 36 odst. 4 zákona o státní službě a nařízení vlády č. 136/2015 Sb., o rovnocennosti některých zkoušek a odborných kvalifikací zvláštní části úřednické zkoušky).

Uznání rovnocennosti vzdělání ve správním řízení

- V § 34 se **ruší** možnost uznání rovnocennosti vzdělání na žádost úředníka nebo územního samosprávného celku ve správním řízení.
- Přejícným ustanovením (viz čl. II bod 8 a 9) se přitom stanoví, že osvědčení o uznání rovnocennosti vzdělání vydaná na žádost úředníka ve správním řízení do okamžiku nabytí účinnosti novely zákona o úřednících zůstávají i nadále v platnosti, resp., že řízení o uznání rovnocennosti vzdělání započatá podle stávající právní úpravy se dokončí rovněž podle stávající právní úpravy.

Uznání rovnocennosti vzdělání ex lege – prováděcí vyhláškou

Zůstane tak zachováno pouze uznávání rovnocennosti vzdělání ex lege (§ 33). Kompenzací bude, že dojde díky spolupráci s vysokými školami i k rozšíření stávajících bakalářských a magisterských studijních programů pro uznání rovnocennosti vzdělání.

Účelem navrhované změny je zvýšení profesní erudice úředníků, neboť se sjednotí a zkvalitní institut uznání rovnocennosti vzdělání. Novela si klade za cíl koncepční změnu uznávání rovnocennosti vzdělání se zaměřením na uznání rovnocennosti vzdělání ex lege, a to v rámci průběžné spolupráce s vysokými a vyššími odbornými školami.

Tímto krokem dojde k provázanosti akademické půdy s výkonem veřejné správy, přičemž je zde předpoklad motivace i ze strany samotných vysokých škol, neboť i pro ně jde o hodnotu navíc – uplatnění uchazečů, větší provázanost výuky na faktické podmínky výkonu veřejné správy apod. Jedná se de facto o systém postavený na spolupráci (odpovědnosti) s vysokými školami (a posléze vyššími odbornými školami), které mají studijní programy zaměřeny na veřejnou správu a jednotlivé správní činnosti. Koncepční změna uznávání rovnocennosti vzdělání ex lege je potom důsledkem změn probíhajících v uplynulých letech. Z toho důvodu je aktivní stálá spolupráce s vysokými školami (a posléze vyššími odbornými školami) vhodným řešením. Na základě této spolupráce Ministerstva vnitra a jednotlivých ústředních správních úřadů jako garantů správních činností s vysokými školami (a do budoucna i vyššími odbornými školami) byla připravena (s pravidelnými aktualizacemi) prováděcí vyhláška obsahující výčet uznatelných studijních programů.

Státní správa v oblasti vzdělávání úředníků

Působnost ministerstva (§ 35)

- V § 35 odst. 1 se do výčtu působností Ministerstva vnitra promítají změny týkající se nově koncipovaného vstupního vzdělávání a zrušení obecné části zvláštní odborné způsobilosti (určení souboru zkušebních otázek, vedení seznamu odborníků na správní činnosti pro zkoušku ZOZ atd.).

V písm. h) se upravuje znění textu týkajícího se kontrolní působnosti Ministerstva vnitra v návaznosti na změny v oblasti akreditací vzdělávacích institucí a vzdělávacích programů (nově kontrola činnosti vzdělávacích institucí a poskytování vzdělávání podle zákona o úřednících).

V souvislosti se zrušením možnosti uznání rovnocennosti vzdělání na žádost ve správním řízení a zrušením akreditační komise se zrušuje působnost Ministerstva vnitra v těchto věcech.

Rozsah spolupráce ministerstva s ostatními ústředními správními úřady (§ 36)

- V § 36 písm. a) a d) je v rámci spolupráce s ostatními ústředními správními úřady nově zakotveno, že ústřední správní úřady poskytují Ministerstvu vnitra podklady pro stanovení obsahu zkoušky zvláštní odborné způsobilosti (ten bude nově zveřejněn způsobem umožňujícím dálkový přístup – viz § 21 odst. 8); v písm. d) je pak **nově ústředním správním úřadům stanoveno poskytovat Ministerstvu vnitra na vyžádání součinnost při kontrole činnosti vzdělávacích institucí a poskytování vzdělávání podle tohoto zákona.**

Ustanovení společná a přechodná

Přestupky (§ 38)

- V § 38 se v návaznosti na vypuštění stávající povinnosti vzdělávací instituce, které byla odňata akreditace vzdělávací instituce nebo akreditace vzdělávacího programu, zajistit úředníkům možnost pokračovat v účasti na stejném nebo obdobném vzdělávacím programu v téže nebo jiné vzdělávací instituci, vypouští přestupek vzdělávací instituce na tuto povinnost navazující.
- V § 38 nově koncipované skutkové podstaty přestupků cílí na fyzické nebo právnické osoby, které nabízejí nebo uskutečňují vzdělávací program pro přípravu k ověření zvláštní odborné způsobilosti jako akreditovaný, ačkoliv akreditaci tohoto vzdělávacího programu nemají, nebo tento vzdělávací program nabízejí nebo uskutečňují v rozporu s platnou akreditací, dále na fyzické nebo právnické osoby, které vydají osvědčení podle zákona o úřednících, aniž by byly vzdělávací institucí, a na fyzické nebo právnické osoby, které nabízejí nebo uskutečňují vzdělávání jako akreditovaná vzdělávací instituce podle zákona o úřednících, aniž by tuto akreditaci měly.

Zakotvení nových skutkových podstat přestupků je nezbytným a efektivním nástrojem k zajištění řádného poskytování vzdělávání úředníků pouze akreditovanými vzdělávacími institucemi formou akreditovaných vzdělávacích programů tam, kde je předepsána. Stanovené pokuty se jeví jako dostatečně vysoké, přičemž jejich horní hranice zároveň není nepřiměřeně vysoká. Působnost k projednávání přestupků se svěřuje Ministerstvu vnitra.

Zpráva vzdělávací instituce (§ 39)

- V § 39 odst. 1 se lhůta pro zaslání zprávy vzdělávací institucí o vzdělávání poskytovaném podle zákona o úřednících v uplynulém kalendářním roce Ministerstvu vnitra zkracuje z 31. května na 31. března roku následujícího (*pozn.: důvodem je, aby i s ohledem na dobu zpracování výsledné výroční zprávy Ministerstvem vnitra byla výroční zpráva zveřejněna nejpozději do poloviny roku následujícího po kalendářním roce, za který je výroční zpráva vypracována*).
- V § 39 odst. 2 je nově reagováno na situaci, kdy se Ministerstvo vnitra každoročně potýká s neplněním povinnosti vzdělávacích institucí vypracovat a zaslat Ministerstvu vnitra písemnou zprávu obsahující základní údaje o vzdělávání poskytovaném podle zákona o úřednících v uplynulém kalendářním roce (*za poslední 3 roky podíl vzdělávacích institucí, které tuto povinnost neplní, osciluje mezi 20 a 25 %, což je na úkor vypovídající hodnoty výroční zprávy o stavu vzdělávání úředníků územních samosprávných celků zveřejňované každoročně Ministerstvem vnitra, ale především na úkor nezbytné zpětné vazby o situaci v této oblasti*). S ohledem na absenci sankce za nesplnění této povinnosti ve stávající právní úpravě je vynucení splnění povinnosti obtížné. Stanovuje se tak sankce v podobě odnětí akreditace, pokud vzdělávací instituce předmětnou povinnost nesplní, a to ani přes výzvu a poskytnutí přiměřené lhůty k jejímu splnění.
- V § 39 odst. 3 je nově stanovena povinnost vzdělávací instituce oprávněné poskytovat prohlubování kvalifikace podle zákona o úřednících **sdělit na žádost Ministerstva vnitra datum, čas a místo poskytování vzdělávání za účelem provedení kontroly**.

Společná ustanovení o komisích (§ 41)

- V § 41 odst. 1 se v návaznosti na zrušení akreditační komise vypouští právní úprava ve vztahu k členům této komise (i v odst. 2). To samé se týká i výběrové komise, kterou si ustavuje sám územní samosprávný celek pro účely výběrových řízení na obsazení pracovních míst úředníků v případech, kdy je výběrové řízení podle zákona povinné. S ohledem na výše uvedené se tak toto ustanovení týká nově pouze zkušební komise pro zkoušku zvláštní odborné způsobilosti (ustanovení upravuje účast členů této komise při zkouškách jako úkon v obecném zájmu viz § 203 zákoníku práce, při němž jim náleží pracovní nebo služební volno s náhradou mzdy, resp. platu; zaměstnavateli člena komise nenáleží náhrada mzdy nebo platu za dobu uvolnění jeho zaměstnance).

- V § 41 odst. 1 se z praktických důvodů zrušuje stanovení horní hranice náhrady ušlého výdělku za dobu výkonu funkce člena zkušební komise u těch členů komise, kteří nejsou v pracovním poměru ani v poměru obdobném pracovnímu poměru, ale jsou výdělečně činní (přísluší jim náhrada v prokázané výši). Stávající horní hranice již neodpovídají aktuálním mzdovým a platovým poměrům a z poznatků z praxe vyplynulo, že horní hranici náhrady ušlého výdělku není třeba na úrovni zákona upravovat.
- V § 41 odst. 1 se rovněž z praktických důvodů upravuje stanovení osoby, která určuje způsob dopravy člena komise pro účely náhrady jízdních výdajů. Stanovuje se, aby způsob dopravy určoval ten, kdo členy komise jmenoval (tj. Ministerstvo vnitra), neboť určování způsobu dopravy předsedou komise je nelogické a v praxi působí zbytečné komplikace.

Zmocňovací ustanovení (§ 42)

- V § 42 odst. 1 se v návaznosti na nově koncipované vstupní vzdělávání a zkoušku vstupního vzdělávání (viz § 19, 19a a 19b) umožňuje vydání prováděcího právního předpisu, jenž upraví náležitosti osvědčení o vstupním vzdělávání, způsob přihlašování ke zkoušce vstupního vzdělávání, náležitosti přihlášky, způsob a průběh zkoušky vstupního vzdělávání a náležitosti osvědčení o zkoušce vstupního vzdělávání (k již stanovenému osvědčení o zkoušce zvláštní odborné způsobilosti).

Pozn.: Obsah a rozsah zkoušky vstupního vzdělávání zveřejní MV způsobem umožňujícím dálkový přístup. Obdobně to platí i pro zkoušku ZOZ (viz § 21 odst. 8 zákona o úřednících).

- V § 42 odst. 1 se rovněž doplňuje zmocnění pro vydání vyhlášky upravující náležitosti osvědčení o průběžném vzdělávání a osvědčení o vzdělávání vedoucích úředníků a o vzdělávání vedoucích úřadů.
- V § 42 odst. 2 se v návaznosti na nové ustanovení § 33 odst. 2 upravuje nové zmocňovací ustanovení, na jehož základě může Ministerstvo vnitra vydat vyhlášku, kterou stanoví rovnocennost zvláštní části úřednické zkoušky pro příslušný obor státní služby ve vztahu ke zkoušce zvláštní odborné způsobilosti.

Přechodná ustanovení k novele zákona o úřednících

Čl. II Přechodná ustanovení zákona č. 196/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

1. Pokud došlo k porušení zákonem stanovených povinností vedoucího úředníka nebo vedoucího úřadu přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, splnění důvodů pro odvolání vedoucího úředníka a vedoucího úřadu se posuzuje podle zákona č. 312/2002 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

K bodu 1

Pro posouzení splnění důvodů pro odvolání vedoucího úředníka nebo vedoucího úřadu spočívajících v porušení zákonem stanovených povinností bude rozhodná právní úprava účinná v okamžiku, kdy tento důvod nastal.

2. Povinnost vykonat zkoušku vstupního vzdělávání nemají úředník vykonávající správní činnosti, pro jejichž výkon je předpokladem prokázání zvláštní odborné způsobilosti, vedoucí úředník, který řídí úředníky vykonávající správní činnosti, pro jejichž výkon je předpokladem prokázání zvláštní odborné způsobilosti, a vedoucí úřadu, kteří ukončili vstupní vzdělávání podle § 19 odst. 3 zákona č. 312/2002 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, nebo se na ně nevztahovala povinnost absolvovat vstupní vzdělávání podle § 19 odst. 4 zákona č. 312/2002 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, anebo neměli povinnost účastnit se vstupního vzdělávání podle § 33 odst. 1 zákona č. 312/2002 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

K bodu 2

Přechodné ustanovení zakotvuje výjimku z povinnosti absolvovat nově koncipovanou zkoušku vstupního vzdělávání pro ty úředníky (na něž nová povinnost vykonat zkoušku vstupního vzdělávání dopadá), kteří do okamžiku nabytí účinnosti tohoto zákona vstupní vzdělávání již absolvovali nebo se na ně tato povinnost nevztahovala z důvodu prokázání zvláštní odborné způsobilosti či uznání rovnocennosti vzdělání.

3. Zvláštní část zvláštní odborné způsobilosti podle zákona č. 312/2002 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se považuje za zvláštní odbornou způsobilost podle zákona č. 312/2002 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

K bodu 3

S ohledem na zrušení obecné části zvláštní odborné způsobilosti a s tím související zrušení rozdělení zvláštní odborné způsobilosti na obecnou a zvláštní část a přejmenování dosavadní zvláštní části zvláštní odborné způsobilosti jednoduše na zvláštní odbornou způsobilost se přechodným ustanovením stanoví, že se dosavadní zvláštní část zvláštní odborné způsobilosti považuje za zvláštní odbornou způsobilost podle novelizované právní úpravy.

4. Úředník, který prokázal zvláštní odbornou způsobilost podle § 21 odst. 4 písm. a) zákona č. 312/2002 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se po dobu trvání pracovního poměru k těmto územním samosprávným celkům považuje za úředníka s prokázanou zvláštní odbornou způsobilostí podle § 21 odst. 4 zákona č. 312/2002 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

K bodu 4

Přechodné ustanovení stanoví pro úředníky obcí, kde nejsou zřízeny alespoň 2 odbory obecního úřadu nebo kde není zřízen pověřený obecní úřad, kteří do okamžiku nabytí účinnosti tohoto zákona prokázali zvláštní odbornou způsobilost pro výkon jedné ze dvou či více správních činností, které vykonávají, výjimku z povinnosti absolvovat nově koncipovanou tzv. průřezovou zvláštní odbornou způsobilost. Tato výjimka se uplatní pouze po dobu trvání pracovního poměru těchto úředníků k těmto územním samosprávným celkům.

5. Úředník, který má povinnost prokázat zvláštní odbornou způsobilost podle § 21 odst. 4 zákona č. 312/2002 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, a který přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona neprokázal zvláštní odbornou způsobilost podle § 21 odst. 4 písm. a) zákona č. 312/2002 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, má povinnost prokázat zvláštní odbornou způsobilost do 18 měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

K bodu 5

Pro úředníky, na které dopadne povinnost prokázat novou tzv. průřezovou zvláštní odbornou způsobilost a kteří dosud neprokávali zvláštní odbornou způsobilost pro výkon jedné ze dvou či více správních činností, které vykonávají (podle dosavadní právní úpravy), se stanoví lhůta 18 měsíců ode dne nabytí účinnosti novely, ve které mají povinnost tzv. průřezovou zvláštní odbornou způsobilost prokázat.

6. Platná akreditace vzdělávací instituce udělená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se považuje za akreditaci vzdělávací instituce udělenou na dobu neurčitou.

K bodu 6

Nově se akreditace vzdělávací instituce bude namísto s platností na dobu 3 let udělovat na dobu neurčitou. Vzhledem k tomu, že podmínky udělení akreditace vzdělávací instituce nová právní úprava nikterak nezpřísňuje, stanoví se přechodným ustanovením, že akreditace vzdělávacích institucí udělené na dobu 3 let, které jsou ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona platné, budou považovány za akreditace udělené na dobu neurčitou.

7. Platná akreditace vzdělávacího programu udělená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona pro vzdělávací program, který podle zákona č. 312/2002 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, nepodléhá akreditaci vzdělávacího programu, pozbývá platnosti dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

K bodu 7

Vzhledem k tomu, že nově bude akreditaci vzdělávacího programu podléhat pouze vzdělávací program pro přípravu k ověření zvláštní odborné způsobilosti, stanoví se, že ze zákona pozbývají platnosti akreditace vzdělávacích programů udělené vzdělávacím programům, které již nadále akreditaci vzdělávacího programu podléhat nebudou.

8. Osvědčení o uznání rovnocennosti vzdělání nebo jeho části vydaná podle § 34 zákona č. 312/2002 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, zůstávají v platnosti.

9. Řízení o vydání osvědčení o uznání rovnocennosti vzdělání nebo jeho části podle § 34 zákona č. 312/2002 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se dokončí podle zákona č. 312/2002 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

K bodům 8 a 9

Navrhovanou právní úpravou se ruší možnost uznání rovnocennosti vzdělání na žádost ve správním řízení. Zůstane tak zachováno pouze uznávání rovnocennosti vzdělání ex lege.

Přechodné ustanovení stanoví, že osvědčení o uznání rovnocennosti vzdělání vydaná na žádost úředníka ve správním řízení do okamžiku nabytí účinnosti tohoto zákona zůstávají nadále v platnosti. Úředníci, kteří jsou držiteli osvědčení o uznání rovnocennosti vzdělání vydaného na žádost před nabytím účinnosti tohoto zákona, tedy nebudou muset příslušný druh vzdělávání absolvovat.

V případě žádostí o uznání rovnocennosti vzdělání podaných před nabytím účinnosti tohoto zákona se správní řízení o nich dokončí ještě podle právní úpravy účinné před novelou.

10. Doložení splnění požadavku vzdělání a praxe lektorů pro vzdělávací program podle § 31 odst. 4 zákona č. 312/2002 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se nepožaduje v řízení o udělení akreditace vzdělávacího programu nebo v řízení o obnovení akreditace vzdělávacího programu zahájeném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

K bodu 10

Splnění nových podmínek vztahujících se k požadavku vzdělání a praxe lektorů pro vzdělávací program pro přípravu k ověření zvláštní odborné způsobilosti se bude vyžadovat až v řízeních o udělení akreditace vzdělávacího programu nebo obnovení akreditace vzdělávacího programu zahájených po nabytí účinnosti tohoto zákona.

Nové prováděcí vyhlášky k zákonu o úřednících ÚSC

Nová právní úprava vyhlášky o zvláštní odborné způsobilosti, zkoušce vstupního vzdělávání a náležitostech osvědčení o vzdělávání úředníků územních samosprávných celků

S ohledem na rozsah změn souvisejících s novelizací zákona o úřednících bylo přistoupeno k vydání nové vyhlášky a zrušení stávající vyhlášky č. 512/2002 Sb., o zvláštní odborné způsobilosti úředníků územních samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů.

Ministerstvo vnitra proto připravilo návrh vyhlášky, který navazuje na novelizaci zákona č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, (provedenou zákonem č. 196/2024 Sb.), v rámci které došlo ke změně konstrukce zkoušky zvláštní odborné způsobilosti (dále též jen „ZOZ“) spočívající ve zrušení její obecné části i k doplnění nového institutu zkoušky vstupního vzdělávání. Zákon o úřednících v návaznosti na to zmocňuje Ministerstvo vnitra stanovit prováděcím právním předpisem způsob přihlašování k oběma zkouškám, náležitosti přihlášky, způsob a průběh zkoušky a náležitosti osvědčení (obsah a rozsah obou zkoušek má být stanoven zveřejněním způsobem umožňujícím dálkový přístup). Dále zákon obsahuje zmocnění stanovit prováděcím právním předpisem náležitosti osvědčení o vstupním vzdělávání, průběžném vzdělávání a vzdělávání vedoucích úředníků a vedoucích úřadů.

Taktéž došlo k zjednodušení a zpřehlednění přílohy k vyhlášce obsahující vymezení náplní jednotlivých správních činností, pro jejichž výkon je třeba prokázat zvláštní odbornou způsobilost, přičemž se reaguje na změny, ke kterým v mezidobí došlo v právních úpravách, z nichž náplně správních činností vychází a na něž je v příloze přímo odkazováno. S ohledem na výše uvedené zároveň došlo i ke změně názvu u některých správních činností.

V případě stanovení správních činností, pro jejichž výkon je předpokladem prokázání zvláštní odborné způsobilosti, se v zásadě přebírá dosavadní právní úprava vyhlášky č. 512/2002 Sb.

Níže jsou proto vysvětleny toliko změny v těchto správních činnostech oproti platnému právnímu stavu.

§ 1 odstavec 1 písm. f)

Vzhledem k tomu, že náplň správní činnosti dosud nazvané „při správním rozhodování a dozorové činnosti při provozování drah a drážní dopravy“ obsahuje i jiné než rozhodovací a dozorové činnosti, upravuje se název správní činnosti nově „v drážní dopravě“.

§ 1 odstavec 1 písm. h)

Dochází ke změně názvu správní činnosti „při správě daní, poplatků a jiných obdobných peněžitých plnění“ na „při správě místních poplatků“ v souladu s úpravou obsahu správní činnosti.

§ 1 odstavec 1 písm. i)

Náplň správní činnosti „při památkové péči a správě sbírek muzejní povahy“ nově neobsahuje téma správy sbírek muzejní povahy, a tudíž se navrhuje tomu přizpůsobit i její název „při památkové péči“.

§ 1 odstavec 1 písm. m)

Dochází ke změně názvu správní činnosti „v sociálních službách“ na „v sociální práci a sociálních službách“ v souladu s úpravou obsahu správní činnosti.

§ 1 odstavec 1 písm. u)

Dochází pouze k mírné terminologické úpravě názvu správní činnosti, ve které se slovo „obyvatel“ nahrazuje slovem „obyvatelstva“, a to v souladu s terminologií používanou v zákoně č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, tj. na „při zajištění ochrany obyvatelstva a krizovém řízení“.

§ 1 odstavec 1 písm. x) a y)

V zájmu rozšíření a zintenzivnění přípravy úředníků v oblasti lesního hospodářství a myslivosti se rozděluje obsah stávající správní činnosti „v lesním hospodářství a v myslivosti“ na správní činnosti „v lesním hospodářství“ a „v myslivosti“.

Aktuální řešení problematiky škod zvěří, problematiky spojené s africkým morem prasat a problematiky kůrovcové kalamity spojené s obnovou lesních porostů klade zvýšené nároky na zajištění kvalitního, odborného a efektivního výkonu veřejné správy. Tím se zároveň zvyšují i nároky na odbornost samotných zaměstnanců veřejné správy, a to od nejnižších článků. Poznatky z úřední činnosti, výsledky kontrolní činnosti a podání došlá Ministerstvu zemědělství nasvědčují tomu, že ne vždy a všude je situace v tomto směru uspokojivá. Stanoví se proto úředníky působící v oblasti lesního hospodářství a myslivosti z hlediska jejich zvláštní odborné způsobilosti specializovat.

§ 1 odstavec 2 písm. c)

Za účelem zohlednění aktuálně používané terminologie zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech, se mění název správní činnosti „v hospodaření s odpady“ na „v odpadovém hospodářství“.

Přechodná ustanovení

Účelem přechodných ustanovení je zajistit kontinuitu již prokázaných ZOZ. Základní pravidlo zaručuje, že byla-li prokázána ZOZ pro výkon správní činnosti podle vyhlášky č. 512/2002 Sb., tato se považuje za prokázanou ZOZ pro výkon správní činnosti se stejným označením podle navrhované vyhlášky. Kontinuita ZOZ prokázaných ještě podle předchozí právní úpravy (před účinností vyhlášky č. 512/2002 Sb.) je přitom zajištěna prostřednictvím přechodných ustanovení stanovených v § 6 vyhlášky č. 512/2002 Sb. (na jejichž základě jsou tyto ZOZ považovány za prokázané i podle vyhlášky č. 512/2002 Sb.). Následující odstavce pak zajišťují kontinuitu prokázaných ZOZ u těch správních činností, u kterých dochází oproti platné právní úpravě k určité změně (rozdělení či změna názvu).

Přechodné ustanovení v odstavci 5 reflektuje změnu obsahu obsahu správní činnosti „v sociálních službách“ a zajišťuje kontinuitu již prokázané ZOZ i pro výkon nové správní činnosti „v sociální práci a sociálních službách“.

Přechodné ustanovení v odstavci 7 reflektuje rozdělení správní činnosti „v lesním hospodářství a myslivosti“ a zajišťuje kontinuitu již prokázané ZOZ pro výkon obou nově vzniklých správních činností „v lesním hospodářství“ a „v myslivosti“.

Podle odstavce 9 budou mít úředníci vykonávající správní činnosti, které jsou touto vyhláškou zařazovány mezi ty, jejichž výkon je podmíněn prokázáním zvláštní odborné způsobilosti, garantováno dostatečné přechodné období na její prokázání, a to v délce odpovídající lhůtě podle § 21 odst. 1 a 2 zákona č. 312/2002 Sb.

Zbývající odstavce pak zohledňují přejmenování správních činností „při správním rozhodování a dozorové činnosti při provozování drah a drážní dopravy“, „při správě daní, poplatků a jiných obdobných peněžitých plnění“, „při památkové péči a správě sbírek muzejní povahy“ a „v hospodaření s odpady“.

Nová právní úprava vyhlášky o rovnocennosti vzdělání úředníků územních samosprávných celků

Zákon o úřednících a jeho stávající prováděcí vyhláška č. 304/2012 Sb. upravují požadavky na uznání rovnocennosti vzdělání úředníků územních samosprávných celků. Zmíněná vyhláška ve svých třech přílohách stanoví bakalářské nebo magisterské studijní programy, po jejichž absolvování úředník není povinen účastnit se vstupního vzdělávání, není povinen prokázat zvláštní odbornou způsobilost (obecnou, resp. zvláštní část) a není povinen účastnit se vzdělávání vedoucích úředníků nebo vedoucích úřadů, a to pro obecnou část tohoto vzdělávání.

Vyhláška č. 304/2012 Sb., o uznání rovnocennosti vzdělání úředníků územních samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů, v současné podobě již neodpovídá novému systému akreditací studijních programů po roce 2016, podle kterého již nejsou studijní programy společné více vysokým školám, ale jsou individuální pro každou vysokou školu a mají i jedinečné kódy studijních programů. Studijní programy akreditované před výše popsanou reformou uvedené v aktuální vyhlášce č. 304/2012 Sb. mohou být studovány ve většině případů (podle jednotlivých vysokých škol) nejdéle do konce roku 2024, a tak nejsou do budoucna relevantní.

Z výše uvedených důvodů je třeba prováděcí právní předpis upravující uznávání rovnocennosti vzdělání úředníků revidovat, přičemž s ohledem na rozsah změn se jeví praktičtější vydat jej zcela nově (a tak vyhlášku č. 304/2012 Sb. nahradit).

Ministerstvo vnitra proto připravilo vyhlášku, která navazuje na novelizaci zákona č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, (provedenou zákonem č. 196/2024 Sb.), v rámci, níž byly provedeny výrazné změny systému uznávání rovnocennosti vzdělání úředníků územních samosprávných celků. Především došlo ke zrušení uznávání rovnocennosti vzdělání na žádost ve správním řízení, což posílilo význam uznávání rovnocennosti vzdělání ex lege. To je podle § 33 odst. 1 zákona o úřednících založeno na tom, že bakalářské a magisterské studijní programy považované za rovnocenné předepsanému vzdělávání úředníků stanoví prováděcí právní předpis.

Návrh vyhlášky obsahuje aktuálně vyučované studijní programy (akreditované v novém systému), přičemž na základě přechodného ustanovení bude nadále uznávána rovnocennost vzdělání i v případě dřívějších studijních programů uvedených ve vyhlášce č. 304/2012 Sb., resp. předchozí vyhlášce č. 511/2002 Sb.

Každý studijní program uvedený v přílohách návrhu vyhlášky byl pečlivě konzultován s odpovědným gestorem dané správní činnosti a veškeré připomínky k obsahu studijních programů zařazených do příloh návrhu vyhlášky byly dotčenými vysokými školami řádně zpracovány.

Vývoj vysokoškolských studijních programů se bude odrážet v pravidelných aktualizacích nové vyhlášky o rovnocennosti vzdělání, a to každoročně ve vztahu k následujícímu akademickému roku a v souladu s požadavky na výkon jednotlivých správních agend.

Právní úprava je otevřená vůči novým studijním programům, které vzhledem ke svému obsahu mohou potenciální úředníky územních samosprávných celků kvalitně připravit především po odborně teoretické (a v některých případech i částečně praktické) stránce na budoucí výkon jednotlivých správních agend, respektive vedoucí úředníky nebo vedoucí úřadů na výkon jejich funkce.

Vyhláška v předložené podobě zatím nevyužívá možnost uznat rovnocennost některých vzdělávacích programů vyučovaných na vyšších odborných školách, s tímto krokem se ale do budoucna počítá v rámci pravidelných aktualizací vyhlášky.

V příloze č. 1 vyhlášky se pro zvláštní odbornou způsobilost doplňují na základě podkladů vysokých škol schválených Ministerstvem vnitra a gestory správních činností nové studijní programy, jejichž absolventům bude uznána rovnocennost vzdělání ze zákona ke zde uvedeným správním činnostem.

První sloupec obsahuje „kód studijního programu“, který je nově jedinečný a odlišuje studijní program od ostatních studijních programů jiných vysokých škol, byť se stejným názvem studijního programu. Tím je zaručeno, že uznání rovnocennosti vzdělání bude adresné jen vůči studijním programům těch vysokých škol, které v rámci spolupráce s Ministerstvem vnitra a gestory správních činností přizpůsobily studijní programy požadovaným standardům.

Druhý sloupec obsahuje „název studijního programu“ tak, jak byl akreditován a je uváděn na veřejných listinách o absolvování studijního programu (např. na diplomu).

Třetí sloupec „specializace“ stanoví jako podmínku k uznání rovnocennosti vzdělání v rámci studijního programu absolvování ucelené specializace (např. stanovené předměty, seminář k bakalářské práci, bakalářskou práci a státní závěrečnou zkoušku). Požadovaná specializace se uvádí na diplomu.

Čtvrtý sloupec obsahuje „absolvované předměty“, jejichž absolvování je vyžadováno v rámci absolvování daného studijního programu pro uznání rovnocennosti vzdělání pro danou správní činnost.

Pátý sloupec uvádí údaj „Rok zahájení studia ...od“, kterým se zajistí, že student absolvuje studijní program ve schválené podobě ze strany Ministerstva vnitra a gestorů správních činností, tj. pokud studijní program od počátku akreditace již odpovídal požadovaným standardům pro danou správní činnost, uvede se nejdříve možný rok studia po udělení akreditace (de facto od kdy byla zahájena výuka po udělení akreditace), nebo pokud studijní program v akreditované podobě neodpovídal požadovaným standardům pro danou správní činnost, a byl upraven na základě požadavků Ministerstva vnitra a gestorů správních činností až v rámci přípravy návrhu vyhlášky v roce 2024, uvádí se rok zahájení studia podle toho, do jakého ročníku bude obsah doplněn.

Pokud by došlo k tomu, že některý studijní program přestane splňovat podmínky rovnocennosti vzdělání, bude do tohoto sloupce doplněn údaj „do (roku)“, který bude určovat, ve kterém období bylo absolvování tohoto studijního programu rovnocenné a kdy již nikoli.

V příloze č. 2 vyhlášky se pro vzdělávání vedoucích úředníků a vedoucích úřadů, a to pro obecnou část, doplňují na základě podkladů vysokých škol schválených Ministerstvem vnitra a gestory správních činností nové studijní programy, jejichž absolventům bude uznána rovnocennost vzdělání ze zákona k obecné části

vzdělávání vedoucích úředníků a vedoucích úřadů. Strukturou je tato příloha shodná s přílohou č. 1.

Přechodné ustanovení

Přechodné ustanovení zabezpečuje kontinuitu s předchozí právní úpravou uznávání rovnocennosti vzdělávání úředníků územních samosprávných celků pro vzdělání v bakalářských nebo magisterských studijních programech stanovených ve vyhlášce č. 511/2002 Sb., jestliže toto vzdělání získal úředník do dne nabytí účinnosti vyhlášky č. 304/2012 Sb., nebo pro vzdělání v bakalářských nebo magisterských studijních programech stanovených ve vyhlášce č. 304/2012 Sb., jestliže jeho studium zahájil přede dnem nabytí účinnosti této vyhlášky.

Kontaktní údaje

Ministerstvo vnitra
odbor veřejné správy, dozoru a kontroly
odbor legislativy a koordinace předpisů
náměstí Hrdinů 1634/3
140 21 Praha 4
ID DS: 6bnaawp
tel: 974 811 111 - spojovatelka
e-mail:
posta@mvcr.cz
odbordk@mvcr.cz (oblast vzdělávání)
ol@mvcr.cz (oblast pracovněprávní)